

Пирлик Аніта Геннадіївна

здобувач вищої освіти факультету сценічного мистецтва

Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва, Україна

ЕКВІЛІБР ТА ЕКВІЛІБР-КАУЧУК НА ТРОСТИНАХ: ТЕХНІЧНА СПЕЦИФІКА ТА ХУДОЖНЬО-ВИРАЗНІ ВІДМІННОСТІ

Вступ.

Сучасне циркове мистецтво перебуває у стані активної трансформації, що проявляється не лише у збагаченні художніх форм, але й у поглибленні технічної складності виконавських жанрів. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження еквілібристичних напрямів, зокрема еквілібру та еквілібру-каучуку на тростинах, які, маючи спільну основу балансування, репрезентують різні підходи до роботи з тілом артиста.

Попри зовнішню схожість, ці жанри мають принципові відмінності у техніці виконання та характері руху. Саме тому доцільно розглядати їх не як варіації одного напрямку, а як окремі жанри, що потребують різної підготовки артиста.

Еквілібр на тростинах базується на стабілізації тіла у відносно фіксованих положеннях, де ключову роль відіграє точне розміщення центру ваги відносно опори. У цьому жанрі домінує силова витривалість, контроль м'язового напруження та здатність тривалий час утримувати позиції, що формує візуальний образ стійкості та концентрації.

Натомість еквілібр-каучук на тростинах передбачає іншу організацію руху, де баланс поєднується з високим рівнем гнучкості та великою амплітудою рухів. Зміщення центру ваги відбувається у складних вигинах тіла, що потребує не лише утримання рівноваги, а й постійної її корекції під час виконання. У результаті техніка цього жанру є більш складною з точки зору координації та навантаження на тіло.

Ключова відмінність між жанрами полягає у характері руху: еквілібр тяжіє до статичності та фіксації позицій, тоді як еквілібр-каучук передбачає більшу рухливість і зміну форм. Це впливає як на техніку виконання, так і на загальне сприйняття номеру.

Художньо-виразні особливості також відрізняються. Еквілібр створює образ сили, стійкості та чіткості, тоді як еквілібр-каучук виглядає більш пластичним, м'яким і візуально динамічним, що розширює можливості

сценічного образу.

Отже, еквілібр та еквілібр-каучук на тростинах, незважаючи на спільну основу балансування, є різними за своєю технікою та художнім наповненням жанрами. Усвідомлення цих відмінностей є важливим для побудови ефективної системи підготовки артистів та підвищення рівня їх професійної майстерності.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у процесі професійної підготовки артистів циркових жанрів, зокрема для більш чіткого розмежування технічних підходів та підвищення якості виконавської майстерності.

Основна частина дослідження.

Порівняння еквілібру та еквілібру-каучуку на тростинах доцільно розглядати через аналіз технічної побудови елементів, характеру руху та художньо-виразних особливостей виконання.

Еквілібр на тростинах базується на принципі стабілізації. Артист працює у чітко зафіксованих положеннях, де головним завданням є утримання рівноваги без зайвих коливань. Усі елементи виконуються через контроль сили та точності, а рухи зведені до мінімуму. Важливу роль відіграє робота плечового поясу, рук і корпусу, які забезпечують стійкість тіла під час виконання складних балансів на тростинах.

Характерною рисою еквілібру є статичність і чіткість форм. Навіть під час переходів між елементами зберігається відчуття контролю та зібраності. У цьому жанрі важливо не лише виконати елемент, а й якісно його зафіксувати, підкреслюючи лінії тіла та точність позиції. Саме це створює сценічний образ сили, впевненості та внутрішньої концентрації.

Еквілібр-каучук на тростинах, у свою чергу, змінює сам принцип роботи тіла. Тут баланс поєднується з гнучкістю, що значно ускладнює виконання. Артист працює у положеннях з глибокими прогинами, скручуваннями та розтягнутими формами, зокрема у стійках на руках, де додатково ускладнюється утримання рівноваги.

Виконання таких елементів потребує не лише сили, а й достатньої гнучкості, що у стійках ускладнює контроль рівноваги.

На відміну від класичного еквілібру, у еквілібрі-каучуку баланс не є фіксованим — він постійно змінюється разом із формою тіла. Це означає, що артист не просто утримує позицію, а постійно працює в русі, коригуючи рівновагу з урахуванням гнучкості. Така техніка вимагає високого рівня координації, відчуття тіла та пластичності.

Характер навантаження також відрізняється. У еквілібрі воно переважно

силове та стабільне, тоді як у еквілібрі-каучуку додається значне навантаження на гнучкість, суглоби та зв'язки. Це формує інший підхід до підготовки, де важливо поєднувати силу з мобільністю та пластикою.

Особливої уваги заслуговує художньо-виразна складова. У еквілібрі домінує чіткість, геометрія форм і статична краса позицій. Лінії тіла виглядають графічно, а номер сприймається як демонстрація сили, контролю та технічної чистоти.

Еквілібр-каучук, у свою чергу, відкриває ширші можливості для художнього вираження. Завдяки гнучкості тіло артиста стає більш пластичним інструментом, здатним створювати складні та емоційно виразні форми. Рухи виглядають м'якими, текучими та динамічними, що дозволяє глибше працювати з образом, музикою та настроєм номеру.

Крім того, у еквілібрі-каучуку важливу роль відіграє зміна форми тіла від однієї позиції до іншої, що ускладнює баланс і підсилює візуальну динаміку номеру.

Таким чином, еквілібр та еквілібр-каучук на тростинах, незважаючи на спільну основу балансування, відрізняються як за технікою виконання, так і за характером художнього вираження. Еквілібр орієнтований на стабільність, силу та чіткість форм, тоді як еквілібр-каучук поєднує баланс із гнучкістю, динамікою та пластичністю, що суттєво розширює можливості сценічної інтерпретації.

Висновки.

У результаті дослідження встановлено, що еквілібр та еквілібр-каучук на тростинах, попри спільну основу балансування, відрізняються за принципом організації руху, технікою виконання та художнім спрямуванням.

Еквілібр ґрунтується на стабілізації, силовій витривалості та чіткій фіксації позицій. Натомість еквілібр-каучук поєднує баланс із гнучкістю, що ускладнює контроль рівноваги та змінює характер виконання.

Визначено, що включення гнучкості трансформує баланс із статичного у динамічний, що підвищує вимоги до координації, відчуття тіла та точності рухів.

У художньому аспекті еквілібр орієнтований на чіткість, силу та стабільність форм, тоді як еквілібр-каучук розширює виразні можливості за рахунок пластичності, динаміки та варіативності форм.

Отже, еквілібр та еквілібр-каучук на тростинах доцільно розглядати як самостійні жанри, що потребують диференційованого підходу до підготовки та формують різні принципи сценічної виразності.

Список використаних джерел:

1. Позднякова Євгенія. «Професійна підготовка за жанрами: еквілібристика – ручна еквілібристика): методичні рекомендації для студентів ОПП Циркові жанри. Київ : Кафедра циркових жанрів Факультету сценічного мистецтва КМАЕЦМ, 2022. 56 с. Іл [<https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/met.rek.-pp-zhanramy-ekvilibrystyka.-pozdnyakova-ye..pdf>]
2. Pyrlyk A. Methodological foundations for training artists in the genre of “handstand–contortion on canes” // Education and Science of Today: Intersectoral Issues and Development of Sciences. Cambridge, 2025. P. 379. [<https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/view/42/42>]